

ВІДГУК

**офіційного рецензента, Заслуженого лікаря України,
доктора медичних наук, доцента, завідувача наукового відділу внутрішньої
медицини ДНУ «Центру інноваційних технологій охорони здоров'я» ДУС,
Кравченко Анатолія Миколайовича на дисертаційну роботу
Семененко Наталії Вікторівни «Хірургічне лікування хворих з варикозним
розширенням поверхневих вен нижніх кінцівок із використанням термічних
та нетермічних методик», яка подана до разової спеціалізованої вченої ради
ДФ 22.222.05 Державної наукової установи «Центр інноваційних технологій
охорони здоров'я» Державного управління справами,
створеної відповідно до наказу № 242 від 28.06.2024, для захисту на здобуття
наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 “Охорона здоров'я” за
спеціальністю 222 “Медицина”**

1. Актуальність теми дисертації.

Проблематика варикозного розширення поверхневих вен нижніх кінцівок є однією із значимих патологій серцево-судинної системи, адже важкі форми патології та її ускладнення є потенційно загрозливими для життя.

Ризики тромбозу, кровотечі з варикозного вузла, запалення та формування трофічних виразок не рідко провокують втрату працездатності серед молодого економічно активного населення та в деяких випадках стимулюють ознаки стійкої інвалідизації.

Одним із факторів, який впливає на прогресування важких та ускладнених форм варикозної хвороби серед населення України, є страх пацієнта перед можливим оперативним лікуванням, яке асоціюється з наркозом та перебуванням без свідомості і в знерухомлені.

Сучасна хірургія з відкритої класичної останні декілька десятиліть змінилась на мініінвазивні методики лікування у всіх високорозвинених країнах. При цьому у більшості випадків не потрібне глибоке виключення свідомості пацієнта або взагалі

не потрібно знеболення. Мініінвазивні методи сьогодні включають в себе дві великі групи – з використанням термічної та нетермічної облітерації.

Диференціація вибору мініінвазивних варіантів амбулаторного хірургічного лікування варикозного розширення поверхневих вен нижніх кінцівок із використанням термічних та нетермічних методик облітерації дасть можливість удосконалити тактики лікування та систематизувати підхід до вибору методик з встановленням пріоритетності та ефективності кожної з них, що і стало основним завданням дисертаційного дослідження аспіранта.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота є фрагментом комплексних науково-дослідних робіт ДНУ «НПЦ ПКМ» ДУС за темами: «Оптимізація надання спеціалізованої та високоспеціалізованої медичної допомоги хірургічного профілю на принципах «хірургії швидкого шляху» при окремих захворюваннях щитоподібної та прищитоподібних залоз, внутрішніх та репродуктивних органів, черевної стінки, судин і суглобів, зокрема з використанням атомно-силової мікроскопії та із застосуванням методу преламінації для обробки імплантів», номер державної реєстрації 0119U001046 та «Оптимізація хірургічного лікування хворих за мультимодальною програмою швидкого відновлення на основі удосконалення малоінвазивних оперативних втручань, зокрема із застосуванням нанобіосенсорних технологій та їх анестезіологічного забезпечення», номер державної реєстрації 0122U000233 по спеціальності.

3. Наукова новизна отриманих результатів.

В ході виконання наукової роботи дисертантом узагальнено світовий та власний досвід підходів до оперативного лікування варикозного розширення поверхневих вен нижніх кінцівок за допомогою мініінвазивних методик з використанням термічного та нетермічного впливу.

Автором поглиблено розгорнуто проблематику та актуальність систематизації підходів та розроблено алгоритм диференціації вибору мініінвазивних варіантів

амбулаторного хірургічного лікування варикозного розширення поверхневих вен нижніх кінцівок.

Дисертантом встановлено пріоритетність та ефективність кожного з методів в амбулаторних умовах, вперше удосконалено методику ліквідації притоків під УЗ навігацією та удосконалено методику тумісцентного знеболення для термічних методик.

4. Теоретичне значення отриманих результатів.

Семененко Наталія Вікторівна провела дослідження досвіду досвідчених світових науковців з даної проблематики з приводу удосконалення тактики використання різних мініінвазивних методик хірургічного лікування патології та їх систематизації чи порівняння.

Дисертантом доведено необхідність подальших досліджень, спрямованих на дослідження та аналіз віддалених результатів після кожного з мініінвазивних методів та пошуку ідеального оперативного втручання в амбулаторних умовах.

5. Практичне значення отриманих результатів.

Дисертантом, на основі проведеного аналізу отриманих віддалених результатів, аналізу даних оцінки динаміки якості життя та аналізу патогістологічних змін у венозних стінках після кожного типу абляції вивчено та описано всі переваги та недоліки кожної з методик, а також визначено основні причини незадовільних результатів та методи їх корекції.

Практичне впровадження отриманих результатів дослідження в практику роботи лікарів-хірургів дадуть змогу підвищити ефективність тактики лікування пацієнтів з даною патологією будь якої складності в амбулаторних умовах.

В ході дослідження автором було проведено патогістологічне дослідження фрагментів вен після кожного з методів облітерації, та підтверджено зв'язок повного спадіння з глибиною пошкодження венозної стінки аблюючим агентом, що і вказує на результативність кожного з них.

6. Оцінка змісту та оформлення дисертації.

Дисертаційна робота викладена на 227 сторінках комп'ютерного тексту. Робота складається із стандартних розділів: анотації, змісту, вступу, розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел та додатків. Дисертація ілюстрована 111-ма рисунками та 41-ю таблицею. Список використаних джерел містить 170 найменувань літератури, з них 13 - кирилицею та 157 - латиницею.

У вступі визначені актуальність та наукова новизна проблеми дослідження, сформульована мета наукової роботи, поставлені основні завдання дослідження, особистий внесок дисертанта та відомості про апробацію результатів дисертації.

У першому розділі наведений огляд літератури з даної проблематики, що містить основні історичні особливості розвитку стану патології у світі, розвиток та актуальний стан тактик лікування варикозного розширення поверхневих вен нижніх кінцівок, сучасні погляди та підходи згідно останніх протоколів діагностики, розкриває недостатню систематизацію підходу до її лікування, характеризує сучасні можливості різних методів оперативного лікування варикозного розширення та їх ефективність за даними мультицентрових досліджень. Дисертантом чітко обґрунтовано доцільність проведення дисертаційного дослідження.

При рецензуванні до цього розділу особливих зауважень не виникло. В розділі є окремі стилістично невдалі фрази, проте розділ становить не більше 20% дисертаційної роботи, що є допустимим і не суперечить загальноприйнятим вимогам до оформлення дисертаційних робіт.

Другий розділ «Матеріали та методи» складається з 4 підрозділів, де міститься проспективний аналіз термічних та нетермічних мініінвазивних методик, наукова гіпотеза диференційованого підходу до систематизації вибору методів, описані критерії включення та виключення, критерії оцінки результатів, особливості діагностики, обґрунтування вибору методу оперативного втручання та особливості їх виконання. В сукупності у всіх підрозділах даного розділу детально описані

застосовані методи, підкреслена їх адекватність поставленим завданням, практичне значення. Детально вказані методи статистичної обробки отриманих результатів.

Суттєвих зауважень до розділу не виникло. При рецензуванні було рекомендовано децю скоротити кількість таблиць у першому підрозділі по загальній характеристиці пацієнтів або, при можливості, їх об'єднати.

Третій розділ «Хірургічні малоінвазивні методики лікування пацієнтів із варикозною хворобою стадій C2-C6s» складається з п'яти підрозділів, та перші з яких містять додатковий поділ.

В цьому розділі окремо наведено детальну методологію проведення кожного з методів хірургічного лікування в залежності від діючого агенту, викладені усі переваги та отримані недоліки методик.

Перший підрозділ включав в себе поділ на огляд методології та ефективності окремо кожного термічного методу.

Другий підрозділ за попереднім зразком мав поділ на три підтипи – наведені техніка, тактика виконання, переваги та недоліки кожного з нетермічних методів хірургічного лікування.

Проведено аналіз отриманих даних щодо відсотку збереження неповної облітерації після кожного з хірургічних мініінвазивних методів, визначено шляхи оптимальної корекції неспадіння цільової вени в амбулаторних умовах.

Окремим підрозділом винесено метод корекції незадовільних результатів та особливості тактики лікування у групі пацієнтів з трофічними виразками, де чітко описано алгоритм комбінації основного хірургічного лікування та топічного ін'єкційного методу стимуляції грануляцій.

Дисертантом апробовано запропоновані тактики удосконалення термічного методу лікування, а також удосконалено тактику прицільної мініфлебектомії.

При рецензуванні даного розділу особливих зауважень не було. В розділі є окремі стилістично невдалі фрази, орфографічні помилки, що є допустимим і суттєво не впливає на якість роботи.

У четвертому розділі «Морфологічне дослідження стінки вени після термічного та нетермічного впливу» викладено три підрозділи, де окремо наведено рисунки

нормального гістологічного зрізу вени, вени при дії на неї окремо термічних та кожного з нетермічних агентів. В розділі наявна велика кількість патогістологічних зрізів у вигляді рисунків, які є цікавим науковим доповненням роботи.

Автором проведено порівняння глибини ураження методами фрагменту стовбурової епіфасціальної вени з даними ефективності методів. За допомогою даного дослідження дисертантом підтверджено, що термічні методики більш якісно пошкоджують венозну стінку в порівнянні з нетермічними і, відповідно, мають вищу ефективність.

Суттєвих зауважень при рецензуванні даного розділу не було. Матеріал викладено послідовно та чітко. Підписи до рисунків інформативні.

У п'ятому розділі «Оцінка клінічних проявів хронічного захворювання вен нижніх кінцівок за даними VCSS та CIVIQ-20 до та після хірургічного лікування» приведено три підрозділи, які містять глибокий системний аналіз оцінки якості життя, важкості захворювання та вираженості інтраопераційного болю. Автором виконано аналіз отриманих даних за даними вищевказаних специфічних опитувальників, які є універсальними для моніторингу серед наукової спільноти в усьому світі. Підтверджено, що тенденція до покращення якості життя після проведених нетермічних методик є більш повільною у порівнянні з групою, де застосовували термічні методи, за рахунок потреби у повторних корекціях після основного втручання. Для оцінки даних у цьому розділі використовували актуальні статистичні аналізи та програми.

У шостому розділі «Аналіз та узагальнення результатів» змістовно викладено детальний аналіз усіх отриманих даних щодо переваг кожного з термічних та нетермічних мініінвазивних методів, їх результативність в амбулаторних умовах, що підтверджено даними патогістологічних досліджень.

Сформовані дисертантом 10 висновків повноцінно відображають одержані результати, розкривають поставлені завдання, базуються на результатах детального аналізу даних, отриманих в ході виконання роботи.

В роботі наведені практичні рекомендації, які викладені в лаконічній формі та можуть бути рекомендовані для впровадження у клінічну практику.

У додатках наведено дані, котрі дозволяють деталізувати хід виконання роботи, наводять перелік основних наукових праць апробаційного характеру дисертанта.

7. Повнота викладення матеріалів в опублікованих наукових працях.

Дисертаційна робота Семененко Наталії Вікторівни «Хірургічне лікування хворих з варикозним розширенням поверхневих вен нижніх кінцівок із використанням термічних та нетермічних методик» за своїм змістом, об'ємом, структурою та оформленням відповідає основним нормативним вимогам, які ставляться до рукописів дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

За темою дисертації здобувачем опубліковано 8 наукових публікацій. Зазначені публікації в цілому відображають основний зміст дисертаційної роботи. Опубліковані наукові праці також відповідають вимогам до рівня наукової кваліфікації здобувача згідно Постанови КМУ № 167 від 6.03.2019. З праці опубліковано у наукових виданнях, включених до переліку наукових фахових видань України, 1 – у фаховому виданні країн Європейського Союзу, 5 – тез доповідей. Дисертація є закінченим науковим дослідженням, яке базується на результатах достатньої кількості власних клінічних спостережень, отриманих автором.

8. Ступінь обґрунтованості та вірогідності положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертаційна робота Семененко Наталії Вікторівни «Хірургічне лікування хворих з варикозним розширенням поверхневих вен нижніх кінцівок із використанням термічних та нетермічних методик» написана добре, за своїм змістом, об'ємом, структурою, співвідношенням окремих елементів і оформленням відповідає основним нормативним вимогам, які ставляться до рукописів

дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Поряд з наведеними позитивними сторонами дисертації необхідно виділити наступні зауваження. Незначні орфографічні та стилістичні помилки трапляються по тексту дисертації. В дисертаційній роботі представлена велика кількість рисунків та таблиць. Під деякими рисунками сформульовано некоректно підписи.

Однак, вказані зауваження та побажання не мають принципового характеру та не знижують позитивну оцінку дисертаційної роботи, а також не впливають на її наукову цінність. Зауважень до змісту, формулювання висновків та узагальнень наукової роботи немає.

У порядку дискусії, під час офіційного захисту хотілося б отримати відповіді на наступні запитання:

1. Яким чином було удосконалено тактику тумісцентного знеболення? Яка особливість та результат використання канюльної техніки?
2. Чи відмічали Ви у віддаленому періоді після використання нетермічних методів, зокрема введення біоклею, формування гранульом в опрацьованій вені?
3. Який метод з нетермічних найоптимальніший та технічно найпростіший для використання у амбулаторних умовах, за даними Вашого дослідження?

9. Особистий внесок здобувача в одержання наукових результатів, що виносяться на захист.

Дисертаційна робота Семененко Наталії Вікторівни «Хірургічне лікування хворих з варикозним розширенням поверхневих вен нижніх кінцівок із використанням термічних та нетермічних методик», виконана під керівництвом професора, доктора медичних наук Чернухи Лариси Михайлівни, є завершеним самостійним науковим дослідженням, присвяченим актуальним питанням удосконалення тактики амбулаторного диференційованого вибору термічних та нетермічних мініінвазивних методик для підвищення ефективності хірургічного лікування пацієнтів.

Автором самостійно виконано інформаційно-патентний пошук за тематикою роботи, а також проведено набір, обстеження та лікування пацієнтів з наступним оглядом їх на контрольних візитах. Дисертантом особисто опрацьовані та систематизовані отримані результати, викладено зміст дослідження, здійснено статистичну обробку даних, взято для патогістологічного дослідження фрагменти вен. Використані автором методи є сучасними і науково обґрунтованими, дослідження проведені в достатньому обсязі.

Спільно з науковим керівником сформульовано висновки та практичні рекомендації.

10. Дані про відсутність текстових запозичень та порушень академічної доброчесності (академічного плагіату фабрикації фальсифікації).

Під час виконання дисертації Семененко Н. В. дотримувалася принципів академічної доброчесності, що підтверджено відповідним висновком експертної комісії, результати перевірки та аналізу матеріалів дисертації засвідчили відсутність ознак академічного плагіату фабрикації чи фальсифікації.

11. Відповідність роботи вимогам, які пред'являються до дисертацій на здобуття ступеня доктора філософії.

В цілому необхідно відзначити, що дисертаційна робота Семененко Н.В. «Хірургічне лікування хворих з варикозним розширенням поверхневих вен нижніх кінцівок із використанням термічних та нетермічних методик» за актуальністю обраної теми, методичним рівнем виконання, науковою новизною, теоретичним та практичним значенням отриманих результатів для медицини повністю відповідає вимогам п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, актуальним вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом № 40 Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. (редакція від 12.07.2019 р.).

Семененко Наталія Вікторівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Офіційний рецензент

Заслужений лікар України,

завідувач наукового відділу

внутрішньої медицини

Державної наукової установи

«Центр інноваційних технологій охорони здоров'я»

Державного управління справами,

доктор медичних наук, доцент

А.М.Кравченко

*Підпис Кравченка в. о.
зосвірячу
згідно з
акту "Цітоз"*

*Кравченко /
О.О.*